

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
Кафедра хірургічної стоматології та клінічних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»  
Декан стоматологічного факультету  
проф. Євген КОСТЕНКО  
«29» вересня 2023 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

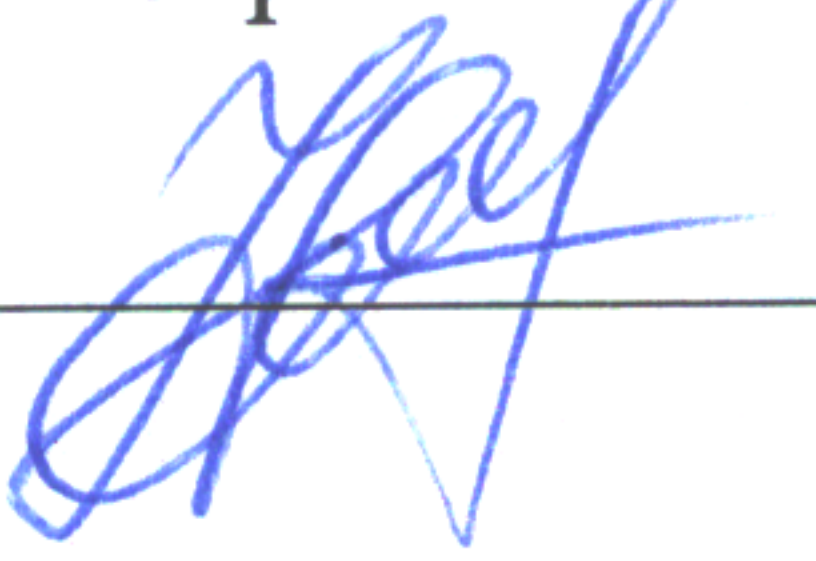
АКУШЕРСТВО

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Освітня програма	Стоматологія
Статус дисципліни	обов'язкова ОК. 38
Мова навчання	українська, англійська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Акушерство**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **22 Охорона здоров'я спеціальності 221 Стоматологія** освітньої програми **Стоматологія**.

**Розробники:** Гема-Багіна Наталія Миколаївна, к.мед.н., доцент.  
Білинська Віталія Юріївна, асистент.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **хірургічної стоматології та клінічних дисциплін** протокол №10 від «10» березня 2023 р.

Завідувач кафедри  доц. Гема-Багіна Н.М.

Схвалено науково-методичною комісією стоматологічного факультету протокол №8 від «21» березня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії стоматологічного факультету



проф. Клітинська О.В.

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма Навчання	Заочна форма Навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	<b>4-й</b>	-
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2,5	<b>7-й</b>	-
	Лекції:	
	<b>10</b>	-
	Практичні (семінарські):	
	<b>30</b>	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	<b>50</b>	-

## 2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Мета:** набуття загальних та фахових компетенцій для досягнення програмних результатів навчання з акушерства на основі знань з анатомії людини, нормальної фізіології, гістології, цитології та ембріології, біологічної та біоорганічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології, патоморфології, патофізіології, фармакології, радіології, хірургії, внутрішньої медицини.

Формування здатності застосовувати набуті знання, уміння, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря-стоматолога в галузі охорони здоров'я, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, невідкладних станів та захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

**Інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, втручань та/або здійснення інновацій, та характеризується невизначеністю умов і вимог.

### **Загальні компетентності:**

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК 7. Здатність працювати в команді.
- ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 10. Здатність спілкуватись іноземною мовою.
- ЗК 11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

### **Фахові компетентності спеціальності:**

- ФК1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
- ФК2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
- ФК3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
- ФК7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
- ФК8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
- ФК11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
- ФК14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
- ФК15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

## 3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Акушерство» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 4. Латинська мова та медична термінологія
- ОК 7. Загальна та оральна біологія
- ОК 09. Медична хімія
- ОК 10. Біологічна та біоорганічна хімія
- ОК 11. Медична біохімія
- ОК 12. Анатомія людини
- ОК 13. Гістологія, цитологія та ембріологія
- ОК 14. Фізіологія
- ОК 15. Мікробіологія, вірусологія та імунологія
- ОК 16. Клінічна анатомія та оперативна хірургія
- ОК 17. Пропедевтика внутрішньої медицини
- ОК 19. Патоморфологія
- ОК 20. Патофізіологія
- ОК 21. Фармакологія
- ОК 26. Внутрішня медицина (у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія)
- ОК 27. Хірургія (у тому числі онкологія та нейрохірургія)
- ОК 29. Основи радіології і методи інструментальної діагностики

#### 4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Акушерство» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

<b>Програмні результати навчання</b>	<b>Шифр ПРН</b>
Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.	ПРН 2
Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань.	ПРН 3
Визначати остаточний клінічний діагноз, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.	ПРН 4
Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, обмеження інформації та часу.	ПРН 5
Визначати тактику ведення стоматологічного хворого за соматичної патології шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами	ПРН 10
Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.	ПРН 13

Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.	ПРН 14
Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.	ПРН 16
Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.	ПРН 17
Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.	ПРН 18
Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	ПРН 19
Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.	ПРН 20
Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.	ПРН 21
Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.	ПРН 23

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Акушерство»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:	ПРН 2
<b>знати:</b>	ПРН 3
- сучасні принципи організації системи охорони материнства і дитинства на Україні;	ПРН 4
- типи і структуру, принципи роботи акушерсько-гінекологічних закладів, їх завдання;	ПРН 5
- принципи диспансеризації жінок;	ПРН 10
- функції лікаря в ЖК;	ПРН 13
- функціональний стан серцево-судинної, сечовидільної, ендокринної систем, шлунково-кишківного тракту, зубощелепної системи під час вагітності;	ПРН 14
- основні гігієнічні правила для вагітної;	ПРН 14
- профілактику захворювань зубощелепної системи під час вітності.	ПРН 16
- принципи санації захворювань по відношенню до строків вагітності;	ПРН 16
- гігієнічні норми та потребу в основних продуктах для вагітної в різні строки вагітності;	ПРН 17
- класифікацію, етіологію, патогенез, форми, стадії гестозів вагітності, стан фето-плацентарної системи, принципи діагностики і лікування;	ПРН 18
- знати походження і генез кровотеч в II половині вагітності і пологах, їх диференційну діагностику та принципи терапії;	ПРН 19
-принципи діагностики і терапії запальних захворювань жіночих статевих органів;	ПРН 20
- сучасні погляди на регуляцію менструальної функції, патогенез основних, типових клінічних форм порушень менструального циклу;	ПРН 20

<ul style="list-style-type: none"> <li>- генез походження станів, які визивають клініку гострого живота в гінекології, принципи їх діагностики і тактику лікаря в цих випадках;</li> <li>- етіопатогенез доброякісних та злоякісних захворювань матки;</li> <li>- основи планування сім'ї та сучасні методи контрацепції.</li> </ul>	<p>ПРН 21</p> <p>ПРН 23</p>
<p><b>вміти:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- визначити групи ризику акушерської і гінекологічної патології;</li> <li>- побудувати план санітарно-просвітної роботи лікаря стоматолога по відношенню до вагітної і гінекологічної хворої в зв'язку з можливими типами порушень їх здоров'я;</li> <li>- вміти скласти план оздоровлення зубощелепної системи по відношенню до строків вагітності з метою профілактики перинатальних пошкоджень плода;</li> <li>- скласти та запропонувати необхідний раціон харчування з відповідною кількістю білків, жирів, вуглеводів для жінки в I, II, III триместри вагітності;</li> <li>- поставити діагноз форми гестозу II половини вагітності і визначити основні напрямлення їх терапії;</li> <li>- застосувати акушерські правила в наданні допомоги при кровотечах під час вагітності;</li> <li>- провести диференційну діагностику запальних захворювань статевих органів по локалізації, етіогенезу і визначити принципи етіопатогенетичної терапії;</li> <li>- надати допомогу жінкам при кровотечах зв'язаних з порушеннями менструального циклу на основі знань патогенезу їх виникнення;</li> <li>- провести диференціальну діагностику захворювань, які приводять до клініки гострого живота в гінекологічній практиці;</li> <li>- застосувати принципи діагностики в виявленні доброякісних та злоякісних захворювань шийки та тіла матки;</li> <li>- дати рекомендацію по застосуванню різних типів контрацептивів з метою профілактики непланованої вагітності.</li> </ul>	

## 5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

### Методи навчання при вивченні дисципліни

**Пояснювально-ілюстративний метод.** Студенти здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

**Репродуктивний метод.** Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загальноприйнятих підходів під час практичних занять. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

**Метод проблемного викладення.** Використовуючи доцільні джерела й засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Здобувачі ступеня магістр стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

**Пошуковий, або евристичний метод.** Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи студента. Його суть – в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом лектора, або на основі наведених прикладів і

вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над навчально-методичною літературою.

**Дослідницький метод.** Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

### **Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання**

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- тести;
- ситуаційні задачі;
- виконання письмових завдань;
- відповіді на теоретичні питання на заняттях;
- демонстрація практичних навичок;
- групові завдання з використанням імітаційних ігор на заняттях;
- презентації результатів виконаних завдань;
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- залік.

### **Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання**

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, тестовий контроль (I-II рівня), вирішення ситуаційних задач, письмовий теоретичний контроль, виконання індивідуальних та групових навчальних завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (письмово, усно).

Форма і вид підсумкового семестрового контролю: залік.

Семестр	Вид підсумкового контролю	Форма підсумкового контролю
7-й	залік	усно

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл.5.1).

**Таблиця 5.1. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
74-81	<b>C</b>		
64-73	<b>D</b>		
60-63	<b>E</b>	задовільно	
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

**Таблиця 5.2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)**

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота Т7	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T6 – теми

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)**

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота Т15	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	40	100
8	8	8	9	9	9	9		

T8, T9 ... T14 – теми

**Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни таблиця 5.2.**

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	42	7	39
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	12	-	14
Виконання завдань самостійної роботи	-	6	-	7
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
<b>Разом</b>	<b>7</b>	<b>100</b>	<b>8</b>	<b>100</b>

### Критерії модульного поточного оцінювання

Поточне модульне оцінювання проводиться шляхом проведення тестового контролю знань на заняттях, опитування студентів під час занять, виконання практичних індивідуальних і групових навчальних завдань, перевірки конспектів лекцій та домашніх завдань, аналізу відвідування та відробок пропущених занять. В ході поточного контролю, за кожен вид навчальної роботи студент отримує оцінку за національною чотирибальною шкалою (відмінно,

добре, задовільно, незадовільно), яка потім переводиться у рейтингові бали. При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням таких критеріїв оцінювання.

Оцінка «**відмінно**» виставляється за умови, якщо студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує тестові і ситуаційні задачі, а також виконує практичні завдання будь-якого рівня складності.

Оцінка «**добре**» виставляється, якщо студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно і систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «**задовільно**» ставиться студентові на основі знання всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати спрощені завдання за допомогою навідних питань; частково вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі в ряді простих випадків; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені прості запитання відповідає вірно.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється у випадках, коли знання і уміння студента є нижчими за критерії задовільної оцінки.

У робочій програмі був застосований такий принцип конвертації традиційної системи оцінювання в бали (таблиця 5.4):

**Таблиця 5.3. Конвертація традиційної системи оцінювання в бали:**

<b>Традиційна оцінка</b>	<b>Конвертація у бали</b>		
«5»	8	9	10
«4»	6	7	7,5
«3»	4	5	5
«2»	2 (1 бал за знання та 1 бал – за присутність на занятті)	3 (2 бала за знання та 1 бал – за присутність на занятті)	2,5 (1,5 бала за знання та 1 бал – за присутність на занятті)

**Відробка пропущених практичних занять** здійснюється згідно графіка відробок у визначений час в чергових викладачів. При цьому потрібно показати написаний від руки конспект з пропущеної теми, пройти тестовий контроль та усно відповісти на поставлені питання, виконати практичне завдання, визначене викладачем (напр., продемонструвати певний метод клінічного обстеження пацієнта).

**Оцінювання самостійної роботи студентів:**

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому та підсумковому модульному контролі.

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 1 бал. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність (таблиця 5.4):

**Таблиця 5.4. Критерії оцінювання самостійної роботи студентів**

<b>Бали</b>	<b>Критерії оцінювання</b>
1	Студент повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити.

0,75	Загалом матеріал самостійної роботи викладений достатньо повно, але студент припускається певних помилок при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, трапляються неточності, деякі питання розкриті неповністю.
0,5	Студент неповністю розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, слабо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно.
0,25	Виконана робота виглядає нашвидку зробленою чи незакінченою. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості, незрозуміння теми або невідповідність викладеного матеріалу передбаченій темі для самостійного опрацювання.

Таким чином, оцінка за модульне поточне оцінювання складається з оцінок за тестовий контроль на заняттях (0-2 балів), усної відповіді на теоретичні питання, оцінок за виконання практичних індивідуальних та групових завдань (0-5-6-7 балів), самостійної роботи студента (0-1 балів). Максимальна оцінка за модульне поточне оцінювання складає 8 чи 9 чи 10 балів та 60 балів за 6 занять в 1 модулі та 7 занять в 2 модулі.

### Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий модульний контроль з дисципліни проводиться у вигляді заліку наприкінці 8-го семестру навчання і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів, шкалою ЄКТС та національною шкалою. Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці 5.1.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі заліку, що передбачено робочим навчальним планом.

Під час проведення заліку керуються наступними критеріями оцінок:

**90-100 балів (А)** заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

**82-89 балів (В)** заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

**74-81 бал (С)** заслуговує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

**64-73 бали (D)** заслугоує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

**60-63 бали (E)** заслугоує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

**35-59 балів (FX)** виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

менше 35 балів (F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

### **Перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній освіті**

Відповідно до чинного законодавства України та Положення про порядок визнання в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих у неформальній освіті (від 03 березня 2020 р., <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22966>) здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті. Визнання таких результатів можливо тільки для навчальних дисциплін, які починають викладатися із другого семестру.

Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, можливо якщо такі відповідають вимогам освітньої програми щодо формування запланованих компетентностей. Загалом за період навчання результати навчання в неформальній освіті можуть бути зараховані в обсязі не більше 10% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою.

Види неформальної освіти, результати яких можуть бути перезараховані: тематичні удосконалення, вебінари, курси, стажування, практики, тренінги, майстер-класи (ворк-шопи), організовані на платформах «Prometheus», «Coursera», закладів вищої освіти та офіційних провайдерів БПР, визнаних МОЗ України, участь у наукових форумах та конференціях, публікації у фахових наукових виданнях та виданнях, включених до наукометричних баз «Scopus» та «Web of Science». Тематика вказаних заходів та активності повинна відповідати змісту робочої програми (тематичні плани лекцій та практичних/семінарських занять).

Процедура визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті проводиться комісійно. Для цього здобувач вищої освіти не пізніше 30 календарних днів до завершення семестру (в якому вивчається навчальна дисципліна, щодо якої бажає провести перезарахування результатів навчання) подає до деканату факультету відповідну заяву та документи, які підтверджують факт отримання неформальної освіти (сертифікат, посвідчення, свідоцтво, освітні програми тощо). Відповідно до отриманої заяви деканат утворює предметну комісію у складі гаранта освітньої програми, завідувача відповідної профільної кафедри та науково-педагогічних працівників, які викладають відповідну навчальну дисципліну. Комісія формує висновок щодо обсягів кредитів ЄКТС, можливих для перезарахування та надає його керівництву факультету та на профільну кафедру, відповідно до Положення про порядок визнання в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» результатів навчання.

## 6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### 6.1. Зміст навчальної дисципліни

#### Модуль 1.

**Тема 1.** Організація акушерської допомоги. Предмет акушерства та гінекології. Основні етапи розвитку акушерства та гінекології. Роль лікаря в профілактиці перинатальних захворювань і смертності.

**Тема 2.** Жіночий таз. Плід як об'єкт пологів.

Будова жіночого таза. Таз з акушерської точки зору. Тазове дно. Ультразвукова пельвіометрія. Будова голівки плода. Розміри голівки плода та інші розміри.

**Тема 3.** Фізіологія вагітності. Перинатальна охорона плода. Методи обстеження вагітних. Акушерська термінологія.

Будова статевих клітин. Запліднення та розвиток плідного яйця. Капацитація, клітинний фактор запліднення. Плацентація. Органогенез. Розвиток плідних оболонок. Навколоплідні води. Плацента, її будова і функція. Критичні періоди розвитку ембріона і плода. Вплив на ембріон і плід шкідливих факторів навколишнього середовища. Фізіологічні зміни в організмі жінки під час вагітності. Гігієна і дієтичне харчування вагітної. Методи обстеження вагітної. Діагностика ранніх строків вагітності. Зовнішнє і внутрішнє акушерське дослідження вагітності. Акушерська термінологія. Визначення життя і смерті плода. Визначення допологової відпустки і дати пологів. Перинатологія як науковий напрямок в акушерстві.

**Тема 4.** Фізіологія пологів. Знеболювання пологів

Причини початку пологів. Регуляція пологової діяльності. Передвісники пологів, преліментарний період. Біологічна готовність організму до пологів. Пологові сили, зміни в матці. Біомеханізми пологів при передньому і задньому видах потиличного передлежання. Клінічний перебіг пологів. Ведення пологів. Акушерська допомога та моніторинг стану роділлі та плода в пологах. Знеболювання пологів.

**Тема 5.** Фізіологія післяпологового періоду. Фізіологія періоду новонародженості.

Клініка післяпологового періоду. Зміни в організмі породіллі, статевих органах, молочних залозах. Догляд за породіллю. Лікувальна фізкультура. Гігієна породіллі. Профілактика післяпологових захворювань. Післяпологова відпустка. Профілактика та лікування гіпогалакції. Анатомо-фізіологічні особливості періоду новонародженості. Догляд і годування новонароджених. Організація роботи відділення новонароджених. Медична деонтологія і етика лікаря.

#### Модуль 2.

**Тема 6.** Сучасні методи діагностики стану внутрішньоутробного плода. Дисфункція плаценти. Дистрес плода. Затримка росту плода. Патологія періоду новонародженості. Асфіксія новонародженого. Методи інтенсивної терапії та реанімації новонародженого.

Методи діагностики стану внутрішньоутробного плода. Спадкові та вроджені захворювання плода. Діагностика, профілактика. Біопсія хоріону, кордоцентез. УЗД, ЕКГ, ФКГ, амніоскопія, амніоцентез, кордоцентез, цитогенетичні та біохімічні методи дослідження стану плода у різні строки вагітності, КТГ.

Біофізичний профіль плода та інші методи дослідження фетоплацентарного комплексу. Роль медико-генетичних консультацій. Етіологія, патогенез дисфункції плаценти, дистресу плода, синдрому затримки росту плода та асфіксії новонародженого. Методи діагностики дисфункції плаценти. Лікування дисфункції плаценти. Дистрес плода. Затримка росту плода. Асфіксія новонародженого. Методи інтенсивної терапії та реанімації новонародженого, народженого в асфіксії. Нагляд та лікування новонародженого, який переніс асфіксію, травму.

**Тема 7.** Аномалії положення плода, особливості біомеханізму пологів.

Неправильне положення плода і засоби його виправлення під час вагітності. Особливості перебігу вагітності та пологів, ведення пологів при неправильному положенні плода. Передній і

задній асинклітизм. Розгинальне передлежання голівки. Високе пряме і низьке поперечне стояння стрілоподібного шва. Перебіг і ведення пологів.

**Тема 8.** Ізоантигенна несумісність крові матері та плода. Аномалії розвитку плідного яйця. Вагітність і пологи при багатоводді та багатоплідності. Імунологічна несумісність крові матері та плода (резус-конфлікт, несумісність за системою АБО, ізолейкоцитарна та ін.). Патогенез, сучасна система діагностики та лікування. Патологія періоду новонародженості. Аномалії позазародкових елементів плідного яйця /плаценти, плідних оболонок і пупкового канатика/. Трофобластичні захворювання. Багатоводдя і маловоддя. Багатоводдя: причини, клініка, тактика ведення вагітності, наслідки для плода і новонародженого. Перебіг вагітності при багатоплідності. Особливості перебігу і ведення пологів при багатоплідній вагітності.

**Тема 9.** Менструальний цикл і його регуляція. Анатомофізіологічні особливості статевих органів жінки в різні вікові періоди. Циклічні зміни в гіпоталамусі, гіпофізі, яєчниках, матці. Неспецифічні і специфічні запальні захворювання жіночих статевих органів. Планування вагітності. Сучасні методи контрацепції.

## 6.2. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
		Форма навчання:				
		Усього	у тому числі			
лекції	практичні		лабораторні	індивідуаль	самостійна	
<b>Модуль №1.</b>						
	Організація акушерсько-гінекологічної служби в Україні. Роль лікаря в наданні акушерсько-гінекологічної допомоги. Проблема ВІЛ-СНІД в акушерстві та гінекології.	2	2	-		-
1.	Клінічна анатомія і фізіологія жіночих статевих органів. Жіночий таз. Плід як об'єкт пологів.	5	-	2		3
2.	Фізіологія вагітності. Методи обстеження вагітних. Перинатальна охорона плода. Акушерська термінологія.	7	2	2		3
3.	Запліднення та розвиток плідного яйця.	7	2	2		3
4.	Критичні періоди онтогенезу. Вплив лікарських препаратів на плід.	5	-	2		3
5.	Фізіологія пологів. Клінічний перебіг та ведення пологів. Знеболювання пологів.	7	2	2		3

6.	Фізіологія післяпологового періоду. Фізіологія періоду новонародженості.	5	-	2			3
7.	Підсумковий модульний контроль №1	7	-	2			5
	<b>Разом</b>	<b>45</b>	<b>8</b>	<b>14</b>			<b>23</b>
<b>Модуль №2.</b>							
8.	Сучасні методи діагностики внутрішньоутробного стану плода. Дисфункція плаценти. Дистрес плода. Затримка росту плода.	5	-	2			3
9.	Патологія періоду новонародженості. Асфіксія новонародженого. Методи інтенсивної терапії та реанімації новонародженого.	5	-	2			3
10.	Аномалії положення плода, особливості біомеханізму пологів.	5	-	2			3
11.	Ізоантигенна несумісність крові матері та плода, ведення вагітності та пологів.	5	-	2			3
12.	Аномалії розвитку плідного яйця.	5	-	2			3
13.	Вагітність та пологи при багатоводді та багатоплідності.	5	-	2			3
14.	Планування сім'ї. Сучасні методи контрацепції.	7	2	2			3
15.	Підсумковий модульний контроль №2	8	-	2			6
	<b>Разом</b>	<b>45</b>	<b>2</b>	<b>16</b>			<b>27</b>
<b>Разом за семестр</b>		<b>90</b>	<b>10</b>	<b>30</b>			<b>50</b>

### 6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна
1	Клінічна анатомія і фізіологія жіночих статевих органів. Жіночий таз. Плід як об'єкт пологів.	2
2	Фізіологія вагітності. Методи обстеження вагітних. Перинатальна охорона плода. Акушерська термінологія.	2
3	Запліднення та розвиток плідного яйця.	2
4	Критичні періоди онтогенезу. Вплив лікарських препаратів на плід.	2
5	Фізіологія пологів. Клінічний перебіг та ведення пологів. Знеболювання пологів.	2
6	Фізіологія післяпологового періоду. Фізіологія періоду новонародженості.	2
7	Підсумковий модульний контроль №1	2
8	Сучасні методи діагностики стану внутрішньоутробного плода. Дисфункція плаценти. Дистрес плода. Затримка росту плода.	2
9	Патологія періоду новонародженості. Асфіксія новонародженого. Методи інтенсивної терапії та реанімації новонародженого.	2
10	Аномалії положення плода, особливості біомеханізму пологів.	2
11	Ізоантигенна несумісність крові матері та плода, ведення вагітності та пологів.	2
12	Аномалії розвитку плідного яйця.	2

13	Вагітність та пологи при багатоводді та багатоплідності.	2
14	Планування сім'ї. Сучасні методи контрацепції.	2
15	Підсумковий модульний контроль №2	2
	<b>Разом</b>	<b>30</b>

#### 6.4. Теми лекційних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Організація акушерсько-гінекологічної служби в Україні. Роль лікаря в наданні акушерсько-гінекологічної допомоги. Проблема ВІЛ-СНІД в акушерстві та гінекології.	2
2	Фізіологія вагітності. Методи обстеження вагітних. Перинатальна охорона плода. Акушерська термінологія.	2
3	Запліднення та розвиток плідного яйця.	2
4	Фізіологія пологів. Клінічний перебіг та ведення пологів. Знеболювання пологів.	2
5	Планування сім'ї. Сучасні методи контрацепції.	2
	<b>Разом</b>	<b>10</b>

#### 6.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять - теоретична підготовка, у тому числі заповнення робочих зошитів, та оволодіння практичними навичками.	37
2	Курація пацієнта з письмовим обґрунтуванням діагнозу	2
3	Підготовка до підсумкового контролю	11
	<b>Разом за модуль</b>	<b>50</b>

### 7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Згідно договору з КНП «Ужгородський міський пологовий будинок» УМР  
 Адреса (м. Ужгород, вул. Грибоєдова 20Б).  
 Кабінет №1 (кафедри акушерства та гінекології)

Матеріально-технічне забезпечення:

1. Універсальний стимулятор пологів Advanced OB Susie ® S500. 200 – 1 шт;
2. Стимулятор материнської допомоги NOELL ® S500 із модератором серцебиття плода NOELL – 1 шт;
3. Універсальний стимулятор пологів Susie ® S500. 200 – 1 шт;
4. Мікроскоп біологічний МБ – хсп – 128 – 1 шт;
5. Відеопроєктор – Acer x 1240 DLP – 1 шт;
6. Комп'ютер FRIME – 1 шт;

7. Ноутбуки Acer Aspires - 3 шт;
8. Муляжі, фантоми, тази, ляльки – 1 шт
9. Монітор Biosys Fetal Monitor / EM – 200 – 1 шт 10. УЗД апарат “TOSHIBA SAL – 38A ” – 1 шт;
11. Ультразвуковий сканер Sono – Scare S20 Exp. – 1 шт
12. Кольпоскоп, модель 054 – 1 шт.
13. Гінекологічне крісло – 1 шт
14. Кушетка – 1 шт
15. Дзеркала гінекологічні Куско та Сімпса – 10 шт
16. Пінцети 10 шт,
17. Концанг прямий – 10 шт,
18. Вікончаті щипці – 10 шт,
19. Щіточки для забору цитології – 10 шт
20. Предметні скельця – 10 шт
21. Песарій силіконовий – 1 шт,
22. Набір інструментів для проведення штучного аборту – модель 134 – 1 шт,
23. Тазомір – 1 шт
24. Сантиметрова стрічка – 1 шт
25. Акушерський стетоскоп – 1 шт
26. Медичні ваги – 1 шт
27. Ранорозширювач – 5 шт
28. Дзеркало – 5 шт
29. Підйомник – 5 шт
30. Дзеркало вагінальне Kocher – 10 шт
31. Дзеркало піхвова жолубкувате №2 – 10 шт
32. Вакум екстрактор KIWI – 1 шт
33. Акушерські щипці Сімпсона – Феноменова – 5 шт,
34. Інструментарій для огляду та ушивання пологових шляхів – 5 шт
35. Ножниці Феноменова – 5 шт
36. Перфоратор Бло – 1 шт
37. Крючок Брауна – 3

#### Інформаційне забезпечення:

1. Навчальні посібники, підручники, навчальні таблиці, мультимедійні лекції, тексти та конспекти лекцій.  
Методичні розробки для студентів з практичних занять. Збірник тестових завдань.  
Електронний банк тестових завдань, банк тестових завдань на паперових носіях, ситуаційні завдання.
2. Система електронного навчання  
<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>

### **ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ПІДСУМКОВОГО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ**

1. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги в місті і на селі. Страхова медицина. Роль сімейного лікаря в організації акушерсько-гінекологічної допомоги.
2. Питання охорони здоров'я материнства і дитинства в сучасному законодавстві України.
3. Медична деонтологія в акушерстві і гінекології. Етика лікаря.
4. Структура і принципи роботи пологового будинку. Основні показники роботи акушерського стаціонару.
5. Жіноча консультація і її роль у профілактиці, діагностиці та лікуванні гінекологічних захворювань. Консультація «Шлюб та сім'я».

6. Фармакотерапія в акушерстві, вплив спиртних напоїв, нікотину та лікарських речовин на плід. Вплив шкідливих факторів на менструальну і репродуктивну функції.
7. Шляхи передачі СНІДу, TORCH-інфекції та методи їх профілактики.
8. Зовнішні та внутрішні статеві органи жінки.
9. Кровозабезпечуюча і лімфатична системи жіночих статевих органів.
10. Фізіологічні зміни в жіночій статевій системі у різні вікові періоди.
11. Будова жіночого таза. Таз з акушерської точки зору. Тазове дно. Ультразвукова пельвіометрія.
12. Плід як об'єкт пологів (розміри голівки плоду, шви, тім'ячка).
13. Будова статевих клітин. Запліднення і розвиток плідного яйця. Капацитація. Імплантація. Плацентажія. Органогенез. Розвиток плідних оболонок.
14. Методи обстеження вагітних. Зовнішнє та внутрішнє акушерське обстеження вагітних. Членорозположення, положення, позиція, вид, передлежання плода.
15. Встановлення ранніх та пізніх строків вагітності. Поняття життєздатності, доношеності і зрілості плода.
16. Визначення допологової відпустки і дати пологів.
17. Причини початку пологів. Регуляція пологової діяльності. Методи реєстрації пологової діяльності. Моніторинг у пологах. Визначення ступеню зрілості шийки матки.
18. Періоди пологів. Тривалість у вперше- та повторнородячих.
19. Біомеханізм пологів при передньому та задньому видах потиличного передлежання.
20. Період розкриття матки в пологах. Клініка, ведення.
21. Психопрофілактичне знеболювання пологів. Медикаментозне знеболювання пологів. Немедикаментозні методи анестезії в пологах (електроанальгезія, голкорекфлексотерапія та ін.).
22. Період вигнання плода. Клініка, ведення. Акушерська допомога у пологах, заходи щодо захисту промежини.
23. Послідовий період. Ознаки відшарування плаценти. Клініка, ведення послідового періоду. Консервативні засоби виділення посліду. Визначення цілосності посліду. Поняття про фізіологічну та патологічну крововтрату.
24. Клініка та ведення післяпологового періоду. Зміни в організмі породіллі, статевих органах, молочній залозі. Догляд за породілею.
25. Порушення функції лактації. Методи корекції.
26. Асептика й антисептика в акушерстві.
27. Причини багатоплідності. Діагностика багатоплідності. Коллізія близнюків.
28. Особливості перебігу і ведення пологів при багатоплідній вагітності. Профілактика ускладнень.
29. Класифікація тазового передлежання. Причини виникнення, діагностика.
30. Біомеханізм пологів при тазовому передлежанні.
31. Ведення пологів при тазовому передлежанні. Ручна допомога при тазовому передлежанні (за Цов'яновим та класична).
32. Поняття анатомічного та клінічного вузького пазу. Діагностика. Класифікація анатомічно вузького тазу по формі та ступеню звуженості.
33. Особливості перебігу вагітності і пологів при вузькому тазі. Особливості біомеханізму пологів при різних формах звуження таза.
34. Пологи при крупному плоді. Етіологія. Методи діагностики, ускладнення у пологах. Перебіг періоду новонародженості при макросомії.
35. Фетоплацентарний кровообіг як елемент функціональної гемодинамічної системи мати - плід. Функції плаценти. Біологічна роль навколоплідних вод.
36. Методи визначення функціонального стану фетоплацентарної системи в різні строки вагітності, в пологах. Біопсія хоріону. Амніоцентез. Кордоцентез.
37. Ембріональний і фетальний періоди розвитку. Бласти-, ембріо- та фетопатії. Діагностика вад розвитку плода в різні періоди вагітності.

38. Аномалії позазародкових елементів плідного яйця (плаценти, плідних оболонок і пупкового канатика).
39. Багато- та маловоддя. Обливість перебігу вагітності та пологів.
40. Спадкові та вроджені захворювання плода. Роль медико-генетичної консультації в їх діагностиці.
41. Імунологічна несумісність крові матері і плода (Rh-конфлікт, несумісність за системою АВО, ізолейкоцитарна несумісність та ін.).
42. Патогенез імунологічного конфлікту, сучасна система діагностики і лікування.
43. Ведення вагітності і визначення оптимального терміну пологів при резус-імунізації. Ведення післяпологового періоду при імунологічному конфлікті.
44. Гемолітична хвороба новонародженого. Діагностика і лікування.
45. Дисфункція плаценти. Класифікація. Діагностика і терапія дисфункції плаценти.
46. Сучасні методи діагностики стану плода (ЯМР, УЗД, кардіомоніторна оцінка стану плода). Біофізичний профіль. Амніоскопія.
47. Методи лікування дистресу плода.
48. Оцінка новороджених за шкалою Апгар і Сільвермана. Реанімація та інтенсивна терапія асфіксії новороджених.
49. Особливості адаптації недоношених і доношених новонароджених. Гормональний криз новонародженого.
50. Внутрішньоутробне інфікування плода. TORCH-інфекції.

## **ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ**

### **8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ**

#### **Основна література**

1. Netter's Obstetrics & Gynecology [Text]/Roger P.Smith; ill. Frank H. Netter.-3rd ed.- Philadelphia: Elsevier, 2018. -XII, 601 p.:il.- Index: p. 581-601. - ISBN 978-0-7020- 7036-5.
2. Obstetrics & Gynecology [Text] / T. L. Callahan, A. B. Caughey. - 7th ed. - Philadelphia [etc.]: Wolters Kluwer, 2018. - XV, 590 p.: il. - (Blue prints). - Index: p. 571-590. - ISBN 978-1-4963-4950-7.
3. Obstetrics and Gynecology [Text]: textbook for students of higher medical education establishments: in 2 vol. / V. I. Gryshchenko [et al.]; ed.: V. I. Gryshchenko, M. O. Shcherbina. - 2nd ed. - Kyiv: Medicine, 2018. Vol. 1: Obstetrics. - 2018. - 392 p. - Allowed by the Ministry of Public Health of Ukraine; Published in accordance with the Order of the Ministry of Health of Ukraine № 502 of 22 June 2010. - Bibliogr.: p. 384. - ISBN 978-617- 505-693-6.
4. Fundamentals of Obstetrics and Gynaecology [Text]: Llewellyn-Jones Fundamentals of Obstetrics and Gynaecology / J. Oats, S. Abraham. - 10th ed. - Edinburgh [etc.]: Elsevier, 2017. - VII, 375 p.: il. - (International edition). - Index: p. 365-375. - ISBN 978-0-7020- 6064-9.

#### **Допоміжна література**

1. Гінекологія : підручник / О.В. Степанківська, М.О. Щербина – 4-е вид., випр. – К. : ВСВ «Медицина», 2018.- 432 с. + 2 с. кольор. вкл. – ISBN 978-617-505-543-4
2. Clinical Cases in Obstetrics and Gynecology [Text] / D. Konkov, O. Bulavenko; Vinnitsa National Pirogov Memorial Medical University. - Vinnytsya : Nilan-Ltd, 2018. - 414 p. - Bibliogr.: p. 410. - ISBN 978-966-924-720-9 .
3. Obstetrics and Gynecology [Text]: PreTest MRCOG / Vinnitsya National Pirogov Memorial Medical University ; ed.: O. Bulavenko, D. Konkov. - Vinnytsya : Nilan, 2017. - 244 p. : il. - ISBN 978-966-924-558-8.

4. Акушерство та гінекологія [Текст]: у 4 т.: [нац. підруч. для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації, лікарів-інтернів і лікарів-курсантів вищ. мед. закл. (ф-тів) післядип. освіти] / ред. В. М. Запорожан. - 2-ге вид., випр. - Київ: Медицина, 2017. - ISBN 978-617-505-257-0. Т. 1: Акушерство / В. М. Запорожан [та ін.]; ред. В. М. Запорожан. - 2017. - 1032 с.: іл. - Затв. МОЗ України (лист № 08.01-47/230 від 22.02.2012). Затв. МОН України (лист № 1/11-1018 від 17.06.2015). Вид. відп. до Наказу МОЗ України № 502 від 22.06.2010. - Бібліогр.: с. 1014-1031. - ISBN 978-617- 505-587-8:
5. Оперативна гінекологія [Текст]: навч. посіб. / Ю. С. Паращук [та ін.]. - Харків: ХНМУ, 2017. - 132 с.: іл. - Затв. Вченою радою ХНМУ. Протокол № 1 від 26.01.2017 р. - Бібліогр.: с. 130-131.
6. Comprehensive Gynecology [Text] / ed. R. A. Lobo [et al.]. - 7th ed. - Philadelphia: Elsevier, 2017. - XII, 956 p.: il. - Bibliogr. at the end of the chap. - Index: p. 937-956. - ISBN 978-0-323-32287-4.

### Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. [http://www.reprohealth.info/for/men\\_and\\_women/rhr/rp](http://www.reprohealth.info/for/men_and_women/rhr/rp)
2. <http://www.library.gov.ua/>
3. <http://www.cochranelibrary.com/>
4. <http://z-l.com.ua/>
5. <http://ipag-kiev.org.ua/ru/>
6. <https://www.abclawcenters.com/frequently-asked-questions/what-are-some-signs-that-my-baby-is-in-distress/>
7. <https://core.ac.uk/download/pdf/276626718.pdf>
8. <https://mazg.com.ua/ua/archive/2017/>

**Результати перегляду  
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_ / 20\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_ від «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_ / 20\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_ від «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_ / 20\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_ від «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_ / 20\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_).

протокол № \_\_ від «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)